

Kitaabka Daanyeel — Boqol iyo Afartan iyo Labaad

Samaysanka Sawirka Bahalka: Socod Nebinimo oo La Muujiyey

Jeff Pippenger

2024-03-17

Intixaanka weyn ee dadka Ilaah oo ay tahay inay ka gudbaan ka hor intaan la shaabadayn waa samaysanka ekaanta bahalka. Samaysankaasu wuxuu ka dhacayaa Sebtembar 11, 2001 ilaa sharciga Axadda ee Maraykanka. Xilligaas nebiyadeed wuxuu matalaa wakhtiga shaabadaynta ee boqolka afartan iyo afarta kun, iyo xilliga ay aragti kasta oo Kitaabiga ahi ku hesho dhammaystirkeeda qumman. Xilligaas geeska runta ah ee Protestant-ka waa la daahirin doonaa, oo weligiis wuxuu ka tarjumayaa ekaanta Masiixa, waayo Masiixu waa Protestant.

“Masiixu wuxuu ahaa Borotestaanti. Wuxuu ka mudaharaaday cibaadadii qaab-raaca ahayd ee quruunta Yuhuudda, kuwaas oo diiday taladii Ilaah ee ka gees ahayd naftooda. Wuxuu u sheegay in ay amarrada dadka u dhigaan sidii caqiidooyin, iyo in ay ahaayeen iska-dhigayaal iyo munaafiqiin. Sida qabriyo la caddeeyey ayay dibadda uga qurux badnaayeen, hase yeeshee gudaha waxay ka buuxeen wasakh iyo qudhun. Dib-u-habeeyayaashu waxay taariikh ahaan dib ugu laabtaan Masiixa iyo rasuullada. Waxay ka soo baxeen oo ka go’een diin ku dhisan qaabab iyo xaflado. Luuter iyo kuwa raacsanaa ma ayan hindisin diinta dib loo habeeyey. Waxay si fudud u aqbaleen sidii ay Masiixu iyo rasuulladu u soo bandhigeen. Kitaabka Quduuska ah ayaa naloo soo bandhigay sidii hage ku filan; laakiin baadariga iyo hawl-wadeennadiisu waxay dadka ka fogeeyaan, sidii isagoo habaar yahay, maxaa yeelay wuxuu daaha ka roga iska-dhigooda oo canaantaa sanamcaabudkooda.” Review and Herald, June 1, 1886.

Waqtiga shaabadaynta, geeska Protestanka waa la daahiriya oo la sifeeyaa. Isla muddadaasna geeska Jamhuuriga ee riddada galay wuxuu ku biiraa Protestannada riddada galay, sidaasna wuxuu ku sameeyaa gees awood leh oo ah isku-darka kaniisad iyo dawlad. Markaas labada gees ee bahalka dhulka waxay noqdaan sawirka bahalka, iyo sawirka Masiixa. Geeska riddadu waa xidhiidhka laba-geesoodka ah ee kaniisad qudhuntay la leedahay dawlad qudhuntay, geeska xaqnimaduna waa xidhiidhka laba-geesoodka ah ee Ilaahnimada iyo bini-aadantinimada.

Dabadeedna suuradda bahalka ayaa dunida lagu sameeyaa, waana bahal laba-geesood ah oo uu metelo Dawlad (Qaramada Midoobay), taas oo aqbashay Protestantnimada riddowday ee bahalka dhulka inay noqoto madaxdeeda hoggaamisa oo ka mid ah tobanka madax. Bahalkaas dushiisa waxaa ka talisa naagta ah hooyada sinooleyaasha, oo u talisa bahalka tobanka boqor. Bahalka ay fuushan tahay waa isku-dar Kaniisad iyo Dawlad ah, sida uu u metelo sinadii ruuxiga ahayd ee xaaraanta ahayd ee Herodos la galay Salome, gabadhii Herodiyaas. Xidhiidhka ka dhexeeya naagta bahalka u talisa isaguna waa isku-dar Kaniisad iyo Dawlad ah, iyadoo xidhiidhka sharci-darrada ah ee dhillada Rooma la leedahay boqorrada ka kooban bahalka caalamiga ah uu metelayo Qaramada Midoobay. Suuradda bahalka ee lagu khasbo dunida oo dhan qaran kastaa wuu ku lug yeelan doonaa, awoodaha oo dhan ee fasahaadayna way isu tegi doonaan.

“Muujintii 17:13–14 ayaa la soo xigtay. ‘Kuwanu hal maan bay leeyihiin.’ Waxaa jiri doona xidhid mideysan oo caalami ah, is-afgarad weyn oo keliya, isbahaysi ay sameeyeen xoogagga Shayddaanka. ‘Oo waxay xoogooda iyo itaalkaooda siin doonaan bahalka.’ Sidaas ayaa lagu muujiyey isla awooddii amar-ku-taagleynta iyo dulmiga lahayd ee ka gees ahayd xorriyadda diinta, xorriyadda Ilaah loogu caabudo sida damiirku farayo, sida ay u muujisay awoodda baabasiintu markii hore, markay silcin jirtay kuwii ku dhiirrada inay diidaan inay waafaqaan cibaadooyinka iyo xafladaha diineed ee Roomaaniyiinta.”

“Dagaalka la geli doono maalmaha ugu dambeeya waxaa isaga kaashan doona, iyagoo ka soo horjeeda dadka Ilaah, dhammaan xoogagga kharriban ee ka goostay daacadnimadii sharciga Rabbiga. Dagaalkan dhexdiisa Sabtida amarka afraad ayaa noqon doonta qodobka weyn ee laysku hayo; waayo, amarka Sabtida dhexdiisa Bixiyaha weyn ee Sharcigu wuxuu isu muujinayaa inuu yahay Abuuraha samooyinka iyo dhulka.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 8, 983.

Xaqiiqada ah in caasinnimada la xiriirta sawirka bahalka ee dunida oo dhan ay tahay “mid caalami ah,” oo ay matasho “dhammaan quwadaha qudhmay ee ka baxay daacadnimadii sharciga Yehowah,” waxay caddeyneysaa in samaysanka sawirka bahalka gudaha Maraykanka uu tilmaamayo midaynta dhammaan quwadaha qudhmay ee ka baxay daacadnimada. Protestant-kii Maraykanku way ka baxeen markii ay diideen farriintii malaa’igta kowaad sannadkii 1844, Adventism-kii Laodicean-na wuu ka baxay sannadkii 1863. Protestantism-ka riddada ah iyo Adventism-ka Laodicean-ka ah waxay samayn doonaan “xidhiidh midnimo,” iyagoo la jira garabyada siyaasadeed ee ku jira geeska Jamhuurnimada, kuwaas oo nebigii beenta ahaa sasabayo, si ay uga tanaasulaan boqortooyadooda badhkeed.

Sawirka dunida ee bahalka, waa nebiga beenta ah kan dhulka khiyaaneeya. Sawirka bahalka ee ka dhex samaysma Maraykanka gudaheeda, nebiga beenta ah ee soo saara “isbahaysiga quduus-darrada ah, hase yeeshee mideysan, ee xoogagga Shayddaanka” waa inuu isaguna noqdaa “nebi beenta ah”. Sawirka dunida ee bahalku waa laba-geesood, hase yeeshee sidoo kale waa midow saddex-geesood ah. Midowgaas saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ahi wuxuu dunida u horseedaa Armageddoon. Sawirka bahalka ee marka hore ka samaysma gudaha Maraykanka gudaheeda, waa inuu ku jiraa midow saddex-geesood ah, kaas oo sidoo kale ah bahal laba-geesood ah. Labada sawir ee bahalka, dabeecadda laba-geesoodka ahi waa isku-darka Kaniisadda iyo Dawladda, iyadoo kaniisaddu gacanta ku hayso xiriirkaas.

Midowga saddex-geesoodka ah waa in lagu metelaa labada sanam ee bahallada, hase yeeshee kitaabka Muujintii waxaa ku jira laba muuqaal oo masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah. Qaab-dhismeedka saddex-geesoodka ah ee sanamka bahalka ee caalamiga ah waxaa lagu metelaa ruuxiyadnimo (masduulaagga), Kaatooligga (bahalka), iyo Protestantnimada riddaysan (nebiga beenta ah). Mid kasta oo ka mid ah saddexdaas ma laha oo keliya curiye diimeed (ruuxiyadnimo, Kaatooligga, iyo Protestantnimada riddaysan), balse sidoo kale waxay leeyihiin curiye siyaasadeed. Masduulaaggu (hantiwadaag noocyadiisa kala duwan), bahalku (boqortooyo), nebiga beenta ahna (wuxuu ku bilaabmaa jamhuuriyad, wuxuuna ku dhammaadaa dimuqraadiyad).

Midowga saddex-geesoodka ah ee ku midooba Maraykanka waxa si qasab ah isu geeya (waxaa lagu khiyaaneeyaa) nebiga beenta ah, sidaas oo kale sawirka bahalka ee dunida oo dhan. Kitaabka Muujintii gudaheeda waxa ku jira midow kale oo saddex-geesood ah oo lagu aqoonsado saddexda quwadood ee riddoobay ee ka soo baxa yaamayska gun la'aanta ah. Kaatooliggu wuxuu ka soo baxaa yaamayska gun la'aanta ah cutubka toddoba iyo tobnaad, waana bahalka ka mid ah midowga saddex-geesoodka ah ee ka soo baxa yaamayska gun la'aanta ah.

Bahalkii aad aragtay wuu jiray, imminkase ma jiro; oo wuxuu ka soo bixi doonaa yaamayska aan gunta lahayn, wuxuuna u socon doonaa halaag. Kuwii dhulka degganna way yaabi doonaan, kuwaas oo magacyadooda aan Kitaabka Nolosha lagu qorin tan iyo aasaaskii dunida, markay arkaan bahalkii jiray, oo aan jirin, oo haddana jira. Muujintii 17:8.

Awoodda masduulaaga ee cawaannimadu waxay ka soo baxdaa yaamayska aan gunta lahayn ee cutubka kow iyo tobnaad.

Oo markay dhammeeyaan maraggooda, bahalka ka soo baxa yaamayska aan gunta lahayn ayaa iyaga la diriri doona, wuuna ka adkaan doonaa, wuuna dili doonaa. Muujintii 11:7.

Nabiga beenta ah ee Islaamka wuxuu ka soo baxaa yaamayska aan gunta lahayn ee cutubka sagaalaad.

Markaasaa malaa'igtii shanaad buunkii afuufday, waxaan arkay xiddig samada ka soo dhacday oo dhulka ku soo degtay; waxaana isaga la siiyey furihii yaamayska aan gunta lahayn. Oo isagu wuxuu furay yaamayskii aan gunta lahayn; waxaana yaamayskii ka baxay qiiq la mid ah qiiqa foornada weyn; qiiqii yaamayskana qorraxdii iyo hawadiiba way ku madoobaadeen. Oo qiiqii waxaa dhulka ka soo baxay ayax; waxaana iyaga la siiyey awood, sida dabaqalloocyada dhulku ay awood u leeyihiin. Muujintii 9:1–3.

Xiddigtii samada ka soo dhacday oo furtay bohosha aan gunta lahayn, waxay ahayd nebiga beenta ah ee Maxamed; markii uu bohosha furayna, wuxuu sheekada nebiyadeed ee maalmaha ugu dambeeya ku soo geliyey dagaalyahannadii Islaamka, kuwaas oo lagu matalay “ayax”. Isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee bohosha aan gunta lahayn wuxuu ka kooban yahay masduulaagii (cawaannimada), iyo bahalkii (Kaatooligga), iyo nebiga beenta ah (Islaamka). Sawirka bahalka ee dunida oo dhan ka muuqda, nebigaas beenta ahi waa Protestantismkii riddada noqday. Nebigaas beenta ahi wuxuu dunida oo dhan ku khiyaaneeyaa qoob-ka-ciyaarka sasabidda leh ee Salome, ama qoob-ka-ciyaarkii nebiyadii Bacal ee Buur Karmel. Muujintii cutubka saddex iyo tobnaad, wuxuu dunida ku khiyaaneeyaa mucjisooyinka uu ku sameeyo hortiisa bahalka. Matalaadahaas astaanta ah ee khiyaanada, waxay matalaan xoogga baadda dhaqaale iyo awoodda ciidan.

Oo wuxuu sameeyaa calaamooyin waaweyn, si uu dab uga soo dejiyo samada oo uu dhulka ku soo dejiyo dadka hortooda. Oo kuwii dhulka degganaa ayuu ku khiyaaneeyaa calaamooyinkaas uu awoodda u lahaa inuu ku sameeyo bahalka hortiisa; isagoo ku leh kuwa dhulka deggan inay sawir u sameeyaan bahalka, kaas oo dhaawicii sefeed qabay, oo noolaa. Oo waxaa la siiyey awood uu neef ugu siiyo sawirka bahalka, si sawirka bahalku u hadlo, oo uu amro in la dilo inta aan caabudin sawirka bahalka. Oo wuxuu wada yeelaa kulli, kuwa yaryar iyo kuwa waaweynba, kuwa hodanka ah iyo kuwa saboolka ahba, kuwa xorta ah iyo kuwa addoommada

ahba, in calaamad laga siiyo gacantooda midig ama fooddooda; iyo inaan ninna wax gadan ama wax iibin karin, kii haysta calaamadda mooyaane, ama magaca bahalka, ama tirada magiciisa. Muujintii 13:13–17.

Khiyaanada iyo mucjisooyinka la xidhiidha nebiga beenta ah dhab ahaantii waxay metelaan xoogga ka dhasha dhaqaalaha (“ninuna inuusan wax iibsan ama iibin karin”), iyo awoodda millatari (“in la dilo”). Nebiga beenta ah ee Islaamka ee Kitaabka Quduuska ah ku xusan wuxuu metelaa hawsha Islaamku ku caraysiinayo kuna dhibayo quruumaha. Waxay hawshooda caraysiinta iyo dhibista ku fuliyaan dagaal, Kitaabka Quduuska ahina wuxuu caddeeyaa in dagaalkoodu isna soo saaro masiibo dhaqaale. Dagaalka Islaamka iyo burburka dhaqaale ee ka dhasha ayaa ah arrinta isu keenta “dhammaan xoogagga musuqmaasuqa ah ee ka noqday daacadnimadii sharciga Rabbiga” gudaha Maraykanka.

Iskutallaabta dusheeda, Sadduqiintii iyo Farrisiintii si buuxda ayay uga “go’een daacadnimadii ay u hayeen sharciga Rabbiga,” markii ay isu yimaadeen inay iskutallaabta ku qodaan geeskii runta ahaa ee Protestanka. Markay diideen Masiixa, waxay doorteen Barabbas, kaas oo matala Masiix been ah. “Bar” macnihiisu waa wiil, “Abba”na macnihiisu waa aabbe. Barabbas macnihiisu waa “Wiilka Aabbaha”. Masiixu wuxuu ahaa kii ugu weynaa nebiyada oo dhan, Barabbasna wuxuu ahaa astaan nebi been ah.

Waqtiga shaabadaynta boqolka iyo afartan iyo afarta kun, labada gees ee bahalka dhulka waxay gaadhaan meeshii ugu dambaysay ee muujintooda nebiyadeed. Mid wuxuu u taagan yahay sawirka Masiixa, kan kalena sawirka bahalka. Taariikhda ay labadan gees ku muujiyaan naftooda, Protestantism-ka riddada galay wuxuu safarkiisii ku bilaabay xagga sharciga Axadda ee dhowaan iman doona isaga oo maraya Patriot Act sannadkii 2001. Astaantaas jidka waxay la jaanqaaddaa Declaration of Independence, taas oo bilowgeedii ugu hadashay sida wan oo kale; waayo, waxay muujisay mudaharaadkii Protestantism-ka ee ka dhanka ahaa awoodda boqornimada iyo xukunka baadariga. Astaanta jidka ee ay dhammaadkeeda la jaanqaaddo (Patriot Act) waxay muujinaysaa cabburinta Protestantism-ka.

Calaamadda labaad ee safarka labada gees intii lagu jiray wakhtiga shaabadaynta waxa bilowgii lagu matalay Dastuurka, kaas oo qaanuuneeyey kala-soocidda labada awoodood, taas oo ah xoogga bahalka dhulka. Calaamaddaas jidku waxay gaadhay isbarbardhiggeedii dhammaadka, iyadoo loo marayo “Maxkamadda Kangaroo-ga” ee dhegaysiyadii Janaayo 6, 2021, halkaas oo xuquuqihii aasaasiga ahaa ee Dastuurka dhinac la iska dhigay, danaynta siyaasad awgeed.

Calaamadda ugu dambaysa ee jidka safarka dhammaadka ee labada geesood waa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya, kaas oo bilowgiisa lagu sii tusaaleeyey Shuruucdii Shisheeyaha iyo Kacdoonka. Sidaas awgeed, saddexda calaamadood ee jidka ee taariikhaha bilowga ahi waxay aqoonsadeen kala-guur ka yimid madax-bannaanida iyo xorriyadda uu Wanku matalo (1776), taas oo ah jidka keliya ee si dhab ah loogu xoroobo, una gudbaya addoonsiga bahalka weyn ee masduulaagga ah (1798).

Saddexda calaamadood ee xilliga shaabadayntu waxay aqoonsadaan socdaalka ugu dambeeya ee bahalka dhulka, kaas oo ah nebiga beenta ah. Socdaalkaasu wuxuu ku dhammaadaa Yerusaleem,

marka calamaddu kor loo qaado, iyo marka kuwo badani markaas yidhaahdaan, “Kaalaya, aynu fuulnee buurta Rabbiga, guriga Ilaaha Yacquub; oo isagu jidkiisa ayuu ina bari doonaa, innaguna jidadkiisa ayaynu ku socon doonaa: waayo, Siyoon baa sharcigu ka soo bixi doonaa, oo erayga Rabbiguna Yeruusaalem.”

Socdaalkii ugu dambeysay ee saddexda tallaabo ka kooban ee bahalka dhulka waa socdaalka nebi beenaale ah oo ku sii jeeda Yeruusaalem. Markii Nebigii Runta ahaa yimid oo Yeruusaalem galay, wuxuu sidaas ku sameeyey isagoo dameer fuushan. Bahalka dhulkuna sidoo kale “dameer” ayuu ku fuulaa Yeruusaalem, waayo isagoo ah nebiga beenta ah (bahalka dhulka), waxaa lagu metelaa Balcaam. Balcaamna, isagoo raadinaya magac iyo maal, ayuu ka jeestay yeedhidii ahayd inuu noqdo nebi run ah, oo “ka riddoobay daacadnimadii sharciga Rabbiga.” Wuxuu go’aansaday inuu ka qayb galo habaarka dadka Ilaah, sida Maraykankuna uu yeeli doono marka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya la meelmariyo.

Safarkii Balcaam waxaa lagu gutay isagoo dameer fuushan, intii uu safarka ku jirayna waxaa saddex jeer la caddeeyey in dameerkii Balcaam murugo u keenay Balcaam. Markii ugu horraysay dameerkii jidkii buu ka leexday.

Oo dameeraddii waxay aragtay malaa’igtii Rabbiga oo jidka taagan, iyadoo seeftedii gacanteeda ku qaawan tahay; markaasay dameeraddii jidkii ka leexatay oo duurka gashay; Balaamna dameeraddii ayuu garaacay si uu ugu celiyo jidkii. Tirintii 22:23.

11-kii Sebtembar, 2001, Islaamka hoogga saddexaad, dameer-duurkii Carbeed ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, wuxuu Bilaam ka leexiyey jidkii; waayo, markii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York ay soo dhaceen, taasoo waxay ahayd “meel-rogid” taariikhda quruumaha iyo kiniisadda. Malaa’igtii jidka taagnaydna waxay ahayd malaa’igta xoogga badan ee markaas soo degtay si ay dhulka ugu iftiimiso ammaantiisa. Dameerkii ayaa mar kale Bilaam murugo u keeni lahaa.

Laakiinse malaa’igtii Rabbigu waxay istaagtay jidka beeraha canabka dhexdooda, derbi dhinacan yaal iyo derbi dhinacaas yaal. Oo markay dameertu aragtay malaa’igtii Rabbiga, ayay isku tuurtay derbiga, oo waxay cagtii Balcaam ku cadaadisay derbiga; markaasuu mar kale garaacay. Tirintii 22:24, 25.

Ka dib Sebtembar 11, 2001, dadka Ilaah waxaa la gudboonayd inay ku heesaan farriinta heesta beerta canabka ah (Ishacyaah cutubka toddoba iyo labaatanaad), taas oo hadda ah meesha uu Bilaam joogo, iyadoo “derbi” dhinacan yaal, iyo “derbi” dhinacaas yaal. Derbiga ku yaal xadka koonfureed ee Maraykanka waa arrinta ka horraysa dhicitaanka “derbiga kala-sooca Kaniisadda iyo Dawladda” ee calaamadda saddexaad oo ugu dambaysa. Arrinta “derbiga” ee xadka koonfureed waa meesha “cagta” Bilaam lagu burburiyo, iyadoo dagaal gudaha ah oo ku saabsan socdaalka muhaajiriinta uu bilaabay inuu bahalka dhulka u kala qaybiyo laba xisbi oo iska soo horjeeda ka hor soo noqnoqoshada Dagaalkii Sokeeye.

Taariikhda u dhexeysa labada derbi waa taariikhda uu matalayo calaamadda jidka ee Dastuurka laga bilaabo 1789 ilaa 1798, taas oo ahayd summad u taagan taariikhda 2015, markii Trump ku

dhawaaqay ololihisii uu ugu tartamayay xilka madaxweynaha isagoo xoogga saaraya “dhisidda derbiga”, ilaa sharciga Axadda ee dhawaan imanaya uu ka qaado derbiga kala sooca Kaniisadda iyo Dawladda.

Ka dib Sebtembar 11, 2001, bahalkii dhulka, oo uu Balaam matalo, wuxuu bilaabay inuu kala qaybsamo. Kala qaybsanaanta labada derbi ee Balaam waxay ka dhigan tahay kala-soocidda laba dabaqadood oo ku dhex jira labada gees ee bahalka dhulka, taas oo ay mataleen doorashadii Trump ee 2016, dhimashadii labada markhaati ee 2020, maxkamadeymihii Pelosi ee Janaayo 6, 2021, soo nooleyntii labada markhaati ee 2023, iyo dameerkii curyaamiyey Balaam Oktoobar 7, 2023.

Calaamadda ugu dambaysa ee safarka Balcaam waa marka dameerku “hadlo”, waana xilliga sharciga Axadda ee dhawaan imanaya halkaas oo Maraykanku ugu hadlo sida masduulaagii, halkaas oo malaa’igta Muujintii siddeed iyo tobnaad mar labaad ku hadasho, iyo halkaas oo araggii Xabaquuq ee dib u dhacay uu ku hadlo. Araggii dib u dhacay wuxuu ahaa araggii Islaamka ee hooggii saddexaad, wuxuuna ugu hadlaa sida dameer duurjoog ah falalkiisa duurjoogta ah xilliga sharciga Axadda ee dhawaan imanaya.

Markaasaa malaa’igtii Rabbigu way sii gashay, oo istaagtay meel cidhiidhi ah oo aan lahayn jid loogu leexdo midigta ama bidixda. Oo markay dameertii aragtay malaa’igtii Rabbiga, ayay ku dhacday Balcaam hoostiis; markaasaa cadhadii Balcaam kululaatay, oo dameertii ayuu ul ku dhuftay. Rabbiguna afkii dameerta ayuu furay, markaasay Balcaam ku tidhi, Maxaan kugu sameeyey oo aad saddexdan goor ii dishay? Balcaamna dameertii wuxuu ku yidhi, Waayo, waad igu majaanilootay; bal seef gacantayda ku jiri lahayd, waayo, haatan waan ku dili lahaa. Dameertiina Balcaam bay ku tidhi, Sow anigu ma ihi dameertaadii aad fuuli jirtay tan iyo maalintii aan kuu ahaan jiray ilaa maanta? Miyaan weligay caado u lahaa inaan sidaan kugula dhaqmo? Oo isna wuxuu yidhi, Maya. Markaasaa Rabbigu indhihii Balcaam furay, oo wuxuu arkay malaa’igtii Rabbiga oo jidka taagan, iyadoo seefteedii gacanta ku qaawan tahay; markaasuu madaxa hoos u foorariyey, oo wejigiisa ayuu dhulka ula dhacay. Tirintii 22:26–31.

Maraykanku waa nebiga beenta ah oo dunida khiyaaneeya si loo taago sanam caalami ah oo bahalka ah. Muddada wakhtiga ah ee ah wakhtiga samaysanka sanamka bahalka gudaheeda Maraykanka, Maraykanka waxaa sida nebiga beenta ah, kaas oo uu matalayo dameerkii Balcaam. Nebiga beenta ah ee wakhtiga shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun kaas oo ku qasba dhammaan awoodahaas kharriban ee ku jira Maraykanka inay isu yimaadaan xidhiidh kaniisad iyo dawlad ah waa Islaamka hoogga saddexaad.

Waxay hawasheeda ku fulisaa dagaal, iyo burburka dhaqaale ee dagaalkaasu keeno. Labadaas astaamood waa isla xoogaggii nebiga beenta ah ee Maraykanku adeegsado si uu dunida oo dhan ugu qasbo marka uu ku celinayo hawshii Maraykanka gudaheeda uu ku sameeyey nebiga beenta ah ee yaamayska gun la’aanta ah.

Maraykanka waxa ay hadda u dhexaysaa arrinta derbiga (socdaalka), taas oo ahayd udub-dhexaadka Xeerarkii Alien and Sedition Acts ee 1798, iyo derbigii kala-soocidda kaniisadda iyo dawladda oo si buuxda loo baabi’in doono sharciga Axadda ee dhawaan imanaya. Maraykanku durba dhaqaale ahaan waa curyaansan yahay, waayo dayntiisa qaran waa mid aan dib loo sixi

karin. Awoodda bahalku hadda waxa ay kor u haysaa saadaal dhaqaale oo been ah, laakiin waa been sheegaysa in hodantinimo lagu soo saaro madbacad lacag lagu daabaco; hase ahaatee, bahalku waa beenaalaha waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah. Beentiisa waxa uu ku faafiyaa matalaadda casriga ah ee mishiinkii dacaayadda caanka ahaa ee Hitler, sidaasna waxa ay u siisaa caqliyadda in curinta afraad ee Alien and Sedition Acts dib loo soo celiyo, taas oo madaxweynaha siisay awood uu ku xidho warbaahin kasta oo ka soo horjeedda fikradihiisa.

Ciise had iyo jeer wuxuu ku tusaa dhammaadka wax bilowga wax. Ekaanta bahalka ee Maraykanka gudaheeda waa inay lahaataa isla astaamaha nebiyadeed ee ekaanta bahalka ee dunida oo dhan, wayna leedahay; hase yeeshee khiyaanada soo saarta isbahaysiga kharriban ee ku dhex jira nebiga beenta ah ee bahalka dhulka waa nebiga beenta ah ee Islaamka. Labadaba Balaam iyo dameerku waa calaamado nebiyo been ah. Taariikhda shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun waa taariikhda saddexda quwadood ee yaamayska aan gunta lahayn. Islaamka ka imanaya yaamayska aan gunta lahayn waa calaamadda jidka ee ugu horraysa ee Sebtembar 11, 2001. Cawaanimada ka timaadda yaamayska aan gunta lahayn waxay u kacdaa inay disho labada markhaati sannadka 2020, Kaatooliganimaduna oo ka timaadda yaamayska aan gunta lahayn waxay ka soo baxdaa dhimashadeeda marka dhowaan iman doona sharciga Axadda.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Dunidu ma soo hagaagayso. Nimanka sharka leh iyo kuwa dadka dhumiyaana way kasii dari doonaan oo kasii dari doonaan, iyagoo khiyaanaynaya oo la khiyaanaynayo. Markii ay diideen Wiilka Ilaah, oo ah muujinta shakhsiga ah ee Ilaaha keliya ee runta ah, kan lahaa wanaag, naxariis, iyo jacayl aan daalin, kaas oo qalbigiisu mar walba u damqan jiray hoogga aadanaha, oo ay meeshiisii ka doorteen nin gacankudhiigle ah, Yuhuuddu waxay muujiyeen waxa dabeecadda aadanuhu samayn karto oo ay samayn doonto marka xoogga xannibaya ee Ruuxa Ilaah la qaado, oo dadku ay ku jiraan xukunka kii riddoobay. Kuwa Shayddaan u doorta inuu taliye u noqdo waxay muujin doonaan ruuxa sayidkooda ay doorteen.”

“Dunidu ma hagaagi doonto ilaa Ilaah ka soo baxo meeshiisa inuu iyada ku ciqaabo xumaanteeda aawadeed. Markaas dhulku dhiiggeeda ayuu muujin doonaa, oo mar dambe ma qar in doono kuwii lagu laayay. Masiixu xertiisii wuu uga digay, isagoo leh, ‘Iska jira inaan ninna idin khiyaanayn. Waayo, kuwo badan ayaa magacayga ku iman doona, iyagoo leh, Anigu waxaan ahay Masiixa; oo kuwo badan bay khiyaanayn doonaan. Oo waxaad maqli doontaan dagaallo iyo warar dagaallo ah: eega inaydnaan welwelin; waayo, waxyaalahan oo dhan waa inay dhacaan, laakiin dhammaadku weli ma iman. Waayo, quruun baa quruun ku kici doonta, oo boqortooyo baa boqortooyo ku kici doonta: oo meelo kala duwan waxaa ka jiri doona abaaro, belaayooyin, iyo dhulgariirro. Kuwan oo dhammu waa bilowga murugooyinka. Markaas waa laydiin dhibi doonaa, oo waa laydin dili doonaa: oo quruumaha oo dhammu way idin necbaan doonaan magacayga aawadiis. Markaas qaar badan baa xumaan doona, oo midba midka kale ayuu gacangelin doonaa, oo midba midka kale ayuu necbi doonaa. Oo nebiyo been ah oo badan baa kici doona, oo kuwo badan bay khiyaanayn doonaan. Oo xumaantu markay badato, jacaylka qaar badan waa uu qabowgi doonaa. Laakiin kii adkaysta ilaa dhammaadka, kaasaa badbaadi doona.’”

“Markii Masiixu dhulkan joogay, dunidu waxay ka dooratay Barabbaas. Maantana dunida iyo kaniisaduhuba waxay samaynayaan isla doorashadaas. Muuqaalladii khiyaanadii, diidmadii, iyo iskutallaabta lagu qodbay Masiixa ayaa mar kale dib loo matalay, mar kalena dib ayaa loogu matali doonaa qiyaas aad u weyn. Dadku waxay ka buuxsami doonaan sifooyinka cadowga, waxaana la jiri doona khiyaanooyinkiisa oo leh awood weyn. Inta iftiinka la diidoba, intaas oo le’eg ayaa jiri doona fikrad khaldan iyo fahamdarro. Kuwa Masiixa diida oo doorta Barabbaas waxay ku shaqaynayaan khiyaano baabbi’ in keenta. Qalloocinta iyo maragga beenta ahi waxay u koraan fallaago cad. Haddii ishu xun tahay, jidhka oo dhammu gudcur buu ka buuxsami doonaa. Kuwa jacaylkooda siiya hoggaamiye kasta oo aan Masiix ahayn waxay isugu iman doonaan iyagoo hoos jooga xukunka, jidh, naf, iyo ruuxba, ee qaldanayn aad u soo jiidasho badan, taas oo xooggeeda ay nafuhu kaga jeestaan maqalka runta si ay been u rumaystaan. Waa la dabinayaa oo waa la qabanayaa, fal kasta oo ay sameeyaanna waxay ku qaylinayaan, Noo sii daaya Barabbaas, laakiin Masiixa iskutallaabta ku qodba.”

“Xataa imminka go’aankan waa la gaarayaa. Muuqaalladii ka dhacay iskutallaabta ayaa mar kale dib loo soo celinayaa. Kaniisadaha ka leexday runta iyo xaqnimada waxaa lagu muujinayaa waxa dabecadda aadanuhu samayn karto oo ay samayn doonto marka jacaylka Ilaah uusan ahayn mabda’ ku sii waaraya nafta. Looma baahna inaynaan la yaabin wax kasta oo hadda dhici kara. Looma baahna inaynaan ka yaabin wax kasta oo cabsi leh oo soo ifbaxi kara. Kuwa sharciga Ilaah ku tumanaya cagahooda aan quduuska ahayn waxay leeyihiin isla ruuxii ay lahaayeen nimankii Ciise caayay oo gacangeliyey. Iyagoo aan wax qoomammo damiir ah qabin, waxay samayn doonaan falimihii aabbahood, Ibliiska. Waxay weydiin doonaan su’aashii ka timid dibnaha khiyaanada leh ee Yuudas, Maxaad i siinaysaan haddaan idiin gacangeliyo Ciise Masiixa? Xataa imminka Masiixu waa lagu gacangelinayaa qofka quduusiintiisa.” Review and Herald, January 30, 1900.